

Pyreneeën

Toulouse Gers

De markt van Mirepoix
J. Arnold/hemis.fr

De regio's van deze gids:

(zie de kaart aan de binnenzijde van het omslag)

1	Toulouse en omgeving	blz. 77
2	De streek Gers	blz. 136
3	De Hautes-Pyrénées - Bigorre	blz. 201
4	Volvestre en het Pays de Comminges	blz. 293
5	De Ariège	blz. 333
6	Het vorstendom Andorra	blz. 391

Inhoud

NIET TE MISSEN

Een keuze uit de mooiste plekjes ... 6

DE REIS VOORBEREIDEN

Reistips 12

NAAR DE PYRENEEËN

Met de auto 16

Met de trein 16

Met het vliegtuig 16

VOOR HET VERTREK

Klimaat 18

Nuttige adressen 18

Overnachten 18

Uit eten 20

DE PYRENEEËN VAN A TOT Z

Rubrieken
in alfabetische volgorde 21

MET HET GEZIN

Bezienswaardigheden
en activiteiten 26

MEMO

Evenementen 28

Leestips 30

Filmtips 31

DE PYRENEEËN ONDER DE LOEP

DE PYRENEEËN VANDAAG

Regio en bewoners 34

Een gulle keuken 36

Feesten en folklore 40

LANDSCHAP EN NATUUR

Landschappen 43

Flora en fauna
van de Pyreneeën 46

Zorg voor het milieu 49

GESCHIEDENIS

De eerste mensen 50

Pax Gallo-Romana 52

Pelgrimsroute
naar Compostella 53

De katharen 54

Frans-Engelse vijandschap 55

Godsdienstoorlogen 56

Van pyreneïsme naar toerisme 57

Industriële revolutie 58

Regionale prominenten 58

KUNST EN CULTUUR

De eerste kunst 60

Militaire architectuur 61

Romaanse kunst 62

De gotiek van Toulouse 63

Bastides 64

ABC van de architectuur 67

Traditionele woningen 70

Het Occitaans 71

Kunstenaars, schrijvers
en musici 73

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 TOULOUSE EN OMGEVING

Toulouse	78
<i>Toulouse, stad met toekomst</i>	80
<i>Van de 'lijn' tot de Airbus</i>	103
Saint-Félix-Lauragais	116
<i>De pastelkleur</i>	118
Canal du Midi	121
<i>Het Kanaal van de Twee Zeeën</i>	122
Canal de Garonne	130

2 DE STREEK GERS

Auch	138
Marciac	149
Nogaro	157
Eauze	160
Condom	164
Armagnac	172
<i>Armagnac</i>	175
Lectoure	180
Beaumont-de-Lomagne	189
Lombez	194
L'Isle-Jourdain	197

3 DE HAUTES-PYRÉNÉES - BIGORRE

Tarbes	204
Lourdes	211
<i>Ontstaan van het heiligdom</i>	214
Argelès-Gazost	222
Cauterets	231
<i>De bronnen van Cauterets</i>	236
Parc National des Pyrénées	239
<i>Behoud van de natuur in de Pyreneeën</i>	243
Luz-Saint-Sauveur	245
Het Cirque de Gavarnie	255
Pic du Midi de Bigorre	260
Bagnères-de-Bigorre	263
Arreau	274
Saint-Lary-Soulan	282
Massif du Néouvielle	287

RAADPLEEG VOOR IEDERE PLAATS ONS ADRESBOEKJE

4 VOLVESTRE EN HET PAYS DE COMMINGES

Rieux-Volvestre	296
Aurignac	300
Saint-Gaudens	306
Montmaurin	309
Saint-Bertrand-de-Comminges	312
Bagnères-de-Luchon	324

5 DE ARIÈGE

Foix	336
<i>Aan het hof van de graven</i>	338
Montségur	348
Mirepoix	352
Tarascon-sur-Ariège	356
Grotte de Niaux	366
Ax-les-Thermes	368
Saint-Lizier	375
Vallées du Haut-Couserans	379
<i>De rijkdom van de Couserans</i>	381
Grotte du Mas-d'Azil	387

6 HET VORSTENDOM ANDORRA

Het vorstendom Andorra	392
<i>Een Pyreneeënstaat</i>	393
Andorra la Vella	396
Ordino	403
<i>Romaanse kunst in Andorra</i>	407
Pas de la Casa	410

Woordenlijst	412
Register	424
Kaarten en plattegronden	433

Niet te missen

De Cathédrale Sainte-Marie van Auch★★ met haar schitterende koorbanken★★★ (blz. 139)

De Pic du Midi de Bigorre★★★ en zijn sterrenhemel (blz. 260)

Een keuze uit de mooiste plekjes

De wandelpaden langs het **Canal du Midi**★ (blz. 121)

De ontroerende rotsschilderingen van de **Grotte de Niaux**★★ (blz. 366)

Het Massif du Néouvielle★★★ met zijn turquoise meren (blz. 287)

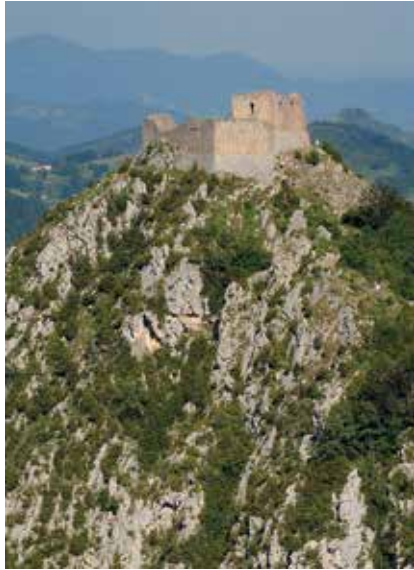
Toulouse★★★, roze stad met
magnifieke monumenten (blz. 78)

Het ontzagwekkende landschap
van het **Cirque de Gavarnie**★★★
(blz. 255)

Saint-Bertrand-de-Comminges★★
met de kloostergang van de
Cathédrale Sainte-Marie (blz. 312)

Het Château de Montségur★★
vanwege de ligging★★ en zijn
bijzondere geschiedenis (blz. 348)

De wijngaarden van de Armagnac★
en de rijpskelders (blz. 172)

Fotografie:

Blz. 6: J.-M. Barrere/hemis.fr (boven); J.-P. Azam/hemis.fr (onder)

Blz. 7: T. Deschamps/age fotostock (linksboven); Tuul et Bruno Morandi/hemis.fr (rechtsboven); J. Sierpinski/hemis.fr (onder)

Blz. 8: T. Deschamps/Photononstop (boven); J.-M. Barrere/hemis.fr (onder)

Blz. 9: J. Arnold/hemis.fr (linksboven); B. Rieger/hemis.fr (rechtsboven); N. Thibaut/Photononstop (onder)

Voor het vertrek

Klimaat

Zomer: droog en warm, vaak hevige onweersbuien (kijk naar de weersvoorspellingen alvorens de bergen in te trekken).

Herfst: milde temperaturen, regenbuien, soms met hevige rukwinden.

Winter: zacht, sneeuwval in de Pyreneeën vaak vrij laat.

Lente: zonnig, milde temperaturen en soms sneeuw in de bergen.

Nuttige adressen

TOERISTISCHE ORGANISATIES

Comités Régionaux de Tourisme

Midi-Pyrénées – 15 r. Rivals - 31685 Toulouse Cedex 6 - ☎ 05 61 13 55 55 - www.tourisme-midi-pyrenees.com.

Comités Départementaux de Tourisme

Ariège – Maison du Tourisme - 2 bd du Sud - BP 30143 - 09000 Foix - ☎ 05 61 02 30 70 - www.ariégepyrenees.com.

Haute-Garonne – 14 r. Bayard - BP 71509 - 31015 Toulouse Cedex 6 - ☎ 05 61 99 44 00 - <http://tourisme.haute-garonne.fr>.

Gers – 3 bd Roquelaure - BP 50106 - 32002 Auch Cedex - ☎ 05 62 05 95 95 - www.tourisme-gers.com.

Hautes-Pyrénées – 11 r. Gaston-Manent - BP 9502 - 65950 Tarbes Cedex 9 - ☎ 05 62 56 70 65 - www.tourisme-hautes-pyrenees.com.

Tarn-et-Garonne – Hôtel du département, 100 bd Hubert-Gouze CS 90534 - 82005 Montauban Cedex - ☎ 05 63 21 79 65 - www.tourisme-tarnetgaronne.fr.

Toeristenbureaus

De adressen worden genoemd in de rubriek 'Inlichtingen', in het gedeelte 'Steden en bezienswaardigheden'.

www.franceguide.com.

INFORMATIE VOOR MENSEN MET EEN HANDICAP

Het symbool geeft aan dat een bezienswaardigheid ook toegankelijk is voor mensen met een handicap.

Toegankelijkheid van de toeristische infrastructuur

Association Tourisme et Handicaps – 43 r. Marx-Dormoy - 75018 Paris - ☎ 01 44 11 10 41 - www.tourisme-handicaps.org.

Toegankelijkheid openbaar vervoer

Trein – De gids *Guide mobilité réduite* is gratis verkrijgbaar in de stations en winkels van de SNCF.

SNCF Accès Plus (toegankelijkheidsservice): ☎ 0 890 640 650 (dag. 7.00-22.00 u) - www.accessibilite.sncf.com.

Vliegtuig – Bij Air France kunnen mindervaliden gebruikmaken van de dienst **Assistance Saphir**: ☎ 09 69 36 72 77 - www.airfrance.fr.

Overnachten

Onze selectie staat vermeld in de 'Adresboekjes' bij de steden en bezienswaardigheden. De prijsaanduidingen betreffen het minimum- en maximumbedrag voor een tweepersoonskamer.

ONZE KEUZE

In de 'Adresboekjes' staat een ruime keuze aan hotels in verschillende prijscategorieën. De

VOOR HET VERTREK

Rode Michelinids France en de **Michelinids Guide Camping France** geven eveneens nuttige informatie.

RESERVERINGSCENTRALES

Réseau National des Destinations Départementales – <http://destination-france.net> of www.rn2d.net. De site Destination France biedt een breed scala aan kwaliteitslogies en -activiteiten.

Gîtes de France – 40 av. de Flandre - 75019 Paris - ☎ 01 49 70 75 85 - www.gites-de-france.com.

Fédération Nationale Clévacances France – 54 bd de l'Embouchure – CS 22361 - 31022 Toulouse Cedex - ☎ 05 32 10 82 30 - www.clevacances.com.

Deze organisatie biedt ongeveer 29.000 vakantieverblijven aan (appartementen, chalets, villa's, gîtes, pensions) in Frankrijk en de overzeese gebiedsdelen. Voor elk departement een eigen catalogus.

OVERNACHTEN OP HET PLATTELAND

Fédération Française des Stations Vertes de Vacances – 6 r. Ranfer-de-Bretenière - 21000 Dijon - ☎ 03 80 54 10 50 - www.stationverte.com.

De 600 *stations vertes*, op het platteland of in de bergen, vormen een ideale bestemming voor een gezinsvakantie. Ze staan erom bekend dat het er goed toeven is (streekproducten, afwisselende recreatiemogelijkheden, aangename omgeving) en dat ze prima voorzieningen hebben.

Bienvenue à la ferme – 9 av. George-V - 75008 Paris - ☎ 01 53 57 11 50 - www.bienvenue-a-la-ferme.com. De gids *Bienvenue à la ferme* wordt uitgegeven door de Assemblée Permanente des Chambres d'Agriculture. Hij is online te koop en in de boekhandel. In de gids staat een

overzicht per regio en departement van het aanbod aan boerderij-herbergen, kampeerterreinen bij boerderijen, boerderijen met logies en verschillende mogelijkheden voor recreatie.

Logies voor trekkers

Gids 'Gîtes d'étape et refuges' – Voor trekkers zijn er de website www.gites-refuges.com en de gids *Gîtes d'étape et refuges* van A. en S. Mouraret (te downloaden via de website). Site en gids, met 4000 overnachtingsplekken in Frankrijk en de grensgebieden, richten zich op liefhebbers van trektochten, bergsport, bergbeklimmen, skiën, fietsen, kanoën en kajakken.

JEUGDHERBERGEN

Ligue Française des Auberges de Jeunesse (LFAJ) – 67 r. Vergniaud - gebouw K - 75013 Paris - ☎ 01 44 16 78 78 - www.auberges-de-jeunesse.com.

Fédération Unie des Auberges de Jeunesse (FUAJ) – Centre National - 27 r. Pajol - 75018 Paris - ☎ 01 44 89 87 27 - www.fuaj.org. Voor onderdak in een jeugdhierberg is een internationale jeugdhierbergkaart vereist, verkrijgbaar bij onderstaande organisaties.

Stayokay – Timorplein 21a - 1094 CC Amsterdam - ☎ 020 55 13 133 - www.stayokay.com.

VJH (Vlaamse Jeugdhierberg-centrale) – Beatrijslaan 72, 2050 Antwerpen - ☎ 03 232 72 18 - www.vjh.be.

OVERIGE

B & B – ☎ 0892 782 929 (€ 0,34/min.) www.hotel-bb.com.

Ibis Hotel, Ibis Styles Hotel en Ibis Budget Hotel – www.ibis.com.

Campanile – ☎ 0892 234 812 (€ 0,34/min.) www.campanile.com.

Kyriad – ☎ 0892 234 813 (€ 0,34/min.) www.kyriad.com.

PRIJSCATEGORIEËN				
	Overnachten		Uit eten	
	Platteland	Grote steden	Platteland	Grote steden
Goedkoop	tot € 50	tot € 75	tot € 16	tot € 20
Doorsneeprijzen	€ 51 tot € 75	€ 76 tot € 100	€ 17 tot € 28	€ 21 tot € 30
Wat meer luxe	€ 76 tot € 100	€ 101 tot € 160	€ 29 tot € 45	€ 31 tot € 50
Pure verwennerij	meer dan € 100	meer dan € 160	meer dan € 45	meer dan € 50

Uit eten

Een selectie van diverse restaurants is terug te vinden in het 'Adresboekje' bij de belangrijkste steden en bezienswaardigheden.

ONZE KEUZE

Interessant zijn in dit verband de **Guide Michelin France** en de gids **Produits de la Ferme**, uitgegeven door het landbouwschap van het departement, verkrijgbaar bij de Chambre d'Agriculture des Hautes-Pyrénées – 20 pl. du Foirail - 65000 Tarbes - ☎ 05 62 34 66 74.

GARANTIELABEL

Cuisineries Gourmandes des Provinces Françaises – ☎ 05 63 56 06 58 - www.cuisineries-gourmandes.com. De restauranthouders die zich hebben aangesloten bij deze organisatie, zijn begaan met het gastronomische erfgoed en zetten daarom streekgerechten op het menu. Elke chef selecteert een recept op basis van streekproducten. Onder de titel *l'assiette de mon village* komt dat gerecht op de kaart.

Slowfood – www.slowfood.fr.

Slowfood is een vorm van levenskunst die het nuttige met het aangename verenigt. Vier 'poortwachtersproducten' hebben het regionale keurmerk gekregen: het schaap van Barèges-Gavarnie, het zwarte varken van Bigorre, de Gasconse kip en het Gasconse rund uit de Gers.

LOKALE SMAKEN

Route des Cassoulets –

☎ 04 68 71 09 53 - www.academie-du-cassoulet.com. Ontdek de beste cassoulets tussen Toulouse en Narbonne (zie de kaart op de website).

Route du Foie gras du Gers –

☎ 05 62 61 77 40 - www.routedufoiegrasdugers-igblz.org. Het gaat hier om een selectie van producenten, fokkers en winkels.

Escapades en Armagnac –

www.armagnac.fr. Dit netwerk in het teken van de armagnac, waarbij 120 professionals zijn aangesloten bij wie een bezoek aan de kelder kan worden gebracht, organiseert manifestaties, exposities en evenementen.

De Pyreneeën van A tot Z

Uitgebreid documentatiemateriaal is verkrijgbaar bij de **Comités Départementaux** en het **Comité Régional de Tourisme** (zie blz. 18).

BERGBEKLIMMEN

De Pyreneeën vormen een waar paradijs voor bergbeklimmers. Liefhebbers kunnen een beroep doen op een gids of een gediplomeerde klimmer.

Fédération Française de la Montagne et de l'Escalade – 8-10 quai de la Marne - 75019 Paris - ☎ 01 40 18 75 50 - www.ffme.fr. Alle klimlocaties in Frankrijk zijn terug te vinden op de site van de FFME.

Comité Départemental de Montagne et d'Escalade – CD FFME 65 - 9 r. André-Fourcade - 65000 Tarbes - www.ffme-65.fr.

BERGSPORT

Organisaties van berggidsen bieden veelal begeleiding bij uiteenlopende sportieve activiteiten:

Montagne Passion – 9110 Mérens-les-Vals - ☎ 06 87 12 64 01 - www.montagnepassion.com.

Bureau des Guides de Luchon – 66 allées d'Étigny - 31110 Luchon - ☎ 05 61 89 56 08 -

www.bureau-guides-luchon.com.

Bureau des Guides de la Vallée de Cauterets – 2 r. de la Raillère - BP 43 - 65110 Cauterets - ☎ 06 42 06 33 82 - www.guides-cauterets.com.

Bureau des Guides de la Vallée de Luz – BP 6 - pl. du 8-Mai - 65120 Luz-St-Sauveur - ☎ 05 62 92 87 28 of 06 59 04 65 47 - www.guides-luz.com.

Bureau des Guides de

Gavarnie-Gèdre – 65120 Gavarnie - ☎ 05 62 92 49 10 -

<http://ete.gavarnie.com>.

Bureau des Guides de la Haute-Bigorre – 5 pl. Lafayette - 65200 Bagnères-de-Bigorre -

☎ 06 32 71 07 96 - www.vertigedeladour.com.

Bureau des Guides de St-Lary – 2 rte de Cap-de-Long - 65170 St-Lary-Soulan - ☎ 05 62 40 02 58 - www.guides-saintlary.com.

De **Bulletins Neige et Avalanche** (BNA), bij elk vertrekpunt te vinden, moeten voor elke tocht worden geraadpleegd.

Météo France – ☎ 32 50 (€ 1,35/oproep + € 0,34/min.) of 08 92 68 00 met daarachter het nummer van het departement, of: www.meteorage.fr.

CAMPERS

Op de kaarten van de Comités Départementaux du Tourisme zijn verschillende routes uitgezet langs de toeristische attracties. Deze toeristische routes zijn terug te vinden op hun internetpagina's (zie 'Nuttige adressen' blz. 18).

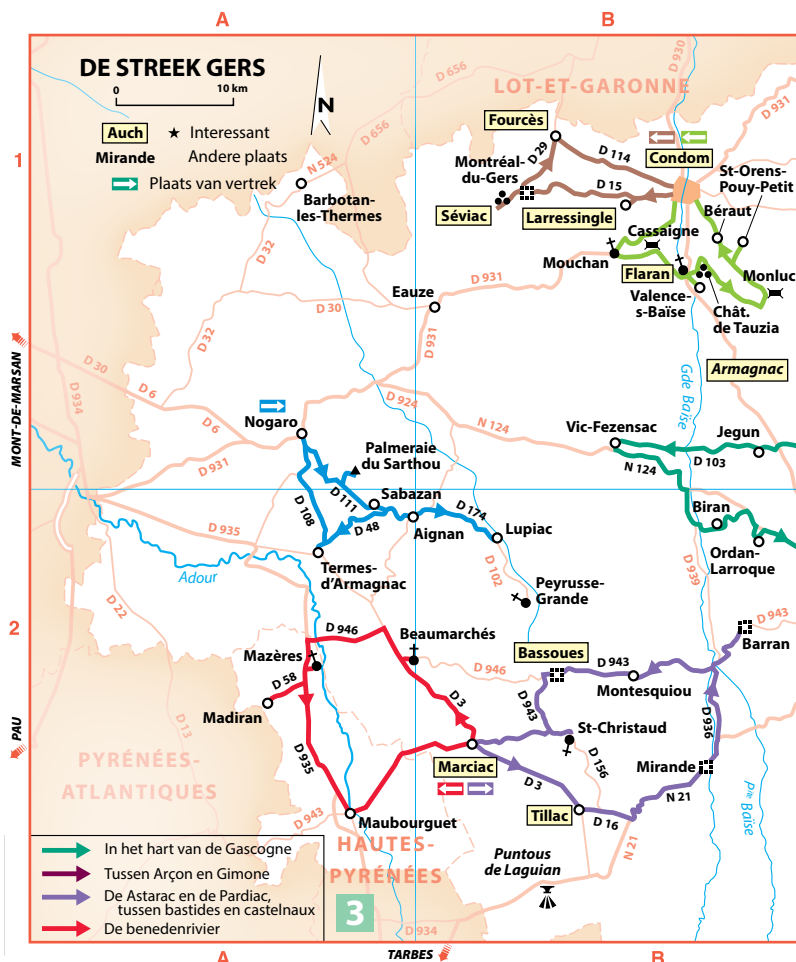
CANYONING

De wilde stromen in de Pyreneeën zijn ideaal voor canyoning, rafting en hydrospeed (wildwater-zwemmen). Een begeleider die de stroomversnellingen kent en op de hoogte is van het plaatselijke weer, is hierbij onmisbaar.

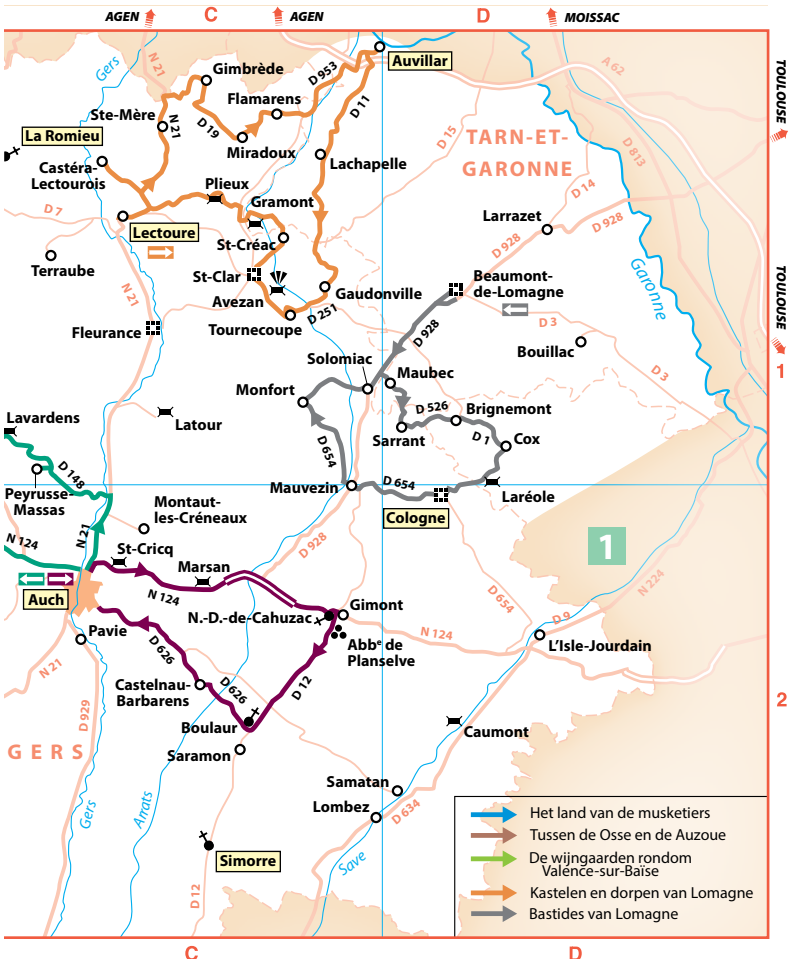
Fédération Communautaire des Accompagnateurs en Montagne des Pyrénées – Passeurs des

2

Michelinkaart 336 – Gers (32)

▶ AUCH★ EN RONDRITTEN	138
▶ MARCIAC★ EN RONDRITTEN	149
▶ NOGARO EN RONDRIT	157
▶ EAUZE	160
▶ CONDOM★ EN RONDRITTEN	164
▶ ARMAGNAC★ EN RONDRIT	172
▶ LECTOURE★ EN RONDRIT	180
▶ BEAUMONT-DE-LOMAGNE EN RONDRIT	189
▶ LOMBEZ	194
▶ L'ISLE-JOURDAIN	197

Auch

21.871 inwoners – Gers (32)

De oude stad ligt met haar middeleeuwse straatjes op een heuvel die wordt gedomineerd door de kathedraal. Auch vormt sinds de Romeinse tijd een knooppunt op de weg van Toulouse naar de Atlantische Oceaan. De bestuurlijke hoofdstad van Gascogne kende een bloeiperiode in de 18de eeuw dankzij intendant D'Étigny. Ten tijde van het Tweede Keizerrijk werd de stad verder verfraaid. De straten vullen zich met leven iedere donderdagochtend tijdens de markt langs de rivier de Gers, waar op de oevers fiets- en wandelpaden zijn aangelegd. Op zaterdag is er een meer toeristische markt in de markthal tegenover de kathedraal.

ADRESBOEKJE: BLZ. 146

Overnachten, uit eten, winkelen, sport en ontspanning enz.

INLICHTINGEN

Toeristenbureau – R. Dessoles - 32000 Auch - ☎ 05 62 05 22 89 - www.auch-tourisme.com - juli-aug.: 9.30-18.30, zo, feestd. 10.00-12.30, 15.00-17.30, ma 10.00-18.30 u; mei-juni en sept.: 9.15-12.15, 14.00-18.00, zo, feestd. 10.00-12.30, ma 10.00-12.15, 14.00-18.00 u; rest v.h. jaar: dag. beh. zo, feestd. 9.15-12.15 u, 14.00-18.00, ma 10.00-12.15, 14.00-18.00 u. Er vertrekken tussen di en za meerdere rondleidingen vanaf het toeristenbureau (45 min.). Zie de brochure van het Pays du Grand Auch (label: 'Ville et Pays d'Art et d'Histoire') of de website.

LIGGING

Regiokaart C2 (blz. 136-137). Auch is bereikbaar via de N124 vanuit Toulouse of Mont-de-Marsan en via de N21 vanuit Agen of Tarbes.

PARKEREN

Om Auch te voet te verkennen, is het het handigst om uw auto achter te laten op de parkeerplaats langs de N21 aan de Gers, en dan de grote trap te beklimmen. In het centrum is er een gratis ondergrondse parkeergarage ('s nachts gesloten).

AANRADERS

De koorbanken en de glas-in-loodramen van de Cathédrale Sainte-Marie.

PLANNING

Verblijft u hier twee dagen, bezichtig op de eerste dag de stad. Op de tweede dag kunt u dan de dorpen in de omgeving verkennen.

MET KINDEREN

De tuin met vleesetende planten in Peyrusse-Massas, La Ferme en Coton of een boottochtje.

Wandelen Plattegrond (blz. 139)

HET OUDE AUCH

De monumentale trap en Tour d'Armagnac

De trap met 234 treden verbindt de kaden met de Place Salinis, dat een terras vormt met uitzicht over de vallei van de Gers. Tijdens de klim ziet u het standbeeld van d'Artagnan (1931). Iets verderop krijgt u een goed zicht op de 40 m hoge **Tour d'Armagnac** (14de eeuw), de voormalige gevangenenstoren van de ker-

OVERNACHTEN

Castagné
(Camping et
chambre d'hôte Le).....2

Consulat
(Chambre d'hôte Le).....5

Robinson (Hôtel Le).....15

UIT ETEN

Daroles (Le).....1

Papillon (Le).....3

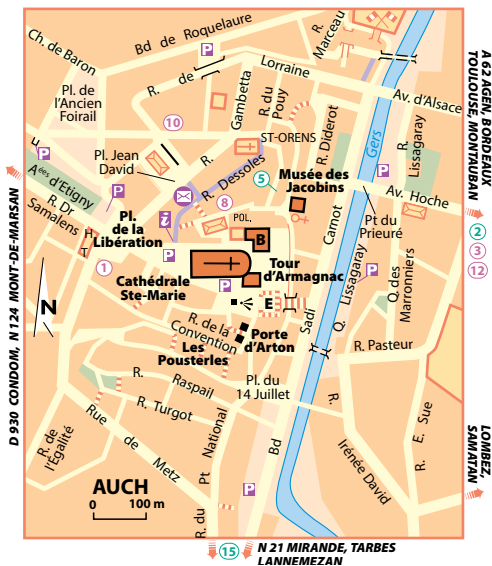
Table d'Oste (La).....8

Thé Comédie (Le).....10

Villa Cahuzac.....12

**Voormalig aartsbisshoppelijk
paleis.....B**

Monumentale trap.....E

kelijke rechtbank, waarin nu het Musée du Trésor de la Cathédrale is gehuisvest. Op de Place Salinis is de zuidkant van de kathedraal met haar lijnenspel van steunberen en luchtbogen zichtbaar.

Loop naar de Place de la République via een straatje dat door de inwoners van Auch de 'Rue des Belles-Mères' genoemd wordt, de 'straat van de schoonmoeders'.

★★ Cathédrale Sainte-Marie

De bouw begon in 1489 met de koorafsluiting, maar werd pas twee eeuwen later voltooid. De **façade** (16de en 17de eeuw) biedt door de inspringende verdiepingen een compacte aanblik. De combinatie van zuilen, pilasters, kroonlijsten, balustrades en nissen is zeer geslaagd. Na de ingang komt u eerst in een groot voorportaal. Van hieruit hebt u een fraai dwarsperspectief op het kerkinterieur, dankzij de scheibogen die zijn uitgevoerd als klassieke triomfbogen.

DE GEBOORTE VAN EEN HELD

De historische d'Artagnan heeft vast niet zo'n romantisch leven geleid als Alexandre Dumas hem toedichtte. Charles de Batz, **graaf van Artagnan** (titel ontleend aan de familie van zijn moeder, Montesquiou), werd geboren rond 1611 in het kasteel van Castelmor. Als een echte soldaat bestreed hij de verveling tussen de veldtochten in de gokholen van de hoofdstad. Hij trok de aandacht van Mazarin, waarna Lodewijk XIV hem enkele delicate opdrachten toevertrouwde, zoals de arrestaties van Lauzun en van Fouquet, die hij discreet uitvoerde. Nadat hij kapitein-luitenant van de eerste compagnie van de musketiers des konings was geworden, sneuvelde hij bij het beleg van Maastricht (1673). Als een voorloper van de schandaalpers beantwoordde de *Mémoires de Monsieur d'Artagnan*, een apocrief werk uit 1700, aan de smaak van een op roddels belust publiek. Maar dit werk raakte in de vergetelheid toen Alexandre Dumas met d'Artagnans verhaal aan de slag ging.

 Voor een beschrijving met afbeelding, zie het 'ABC van de architectuur' blz. 67. Let eenmaal binnen op het grote 17de-eeuwse barokorgel van Jean de Joyeuse. Het kruisribgewelf werd in het midden van de 17de eeuw geconstrueerd en verleent aan het kerkinterieur een zekere eenheid. De invloed van de 'Franse' gotische stijl is overheersend: de zijbeuken zijn lager dan het middenschip en er is een triforium tussen de grote arcaden en de hoge vensters. Rechts van de centrale straalkapel bevindt zich de Chapelle du Saint-Sépulcre, die een monumentale **Graflegging** herbergt uit begin 16de eeuw. Het is een werk van Arnaud de Moles, die ook de glas-in-loodramen vervaardigde. De Chapelle Sainte-Catherine, links van de centrale straalkapel, heeft een 16de-eeuwse stenen retabel.

Het koor, even weids als het middenschip, bezit prachtige glas-in-loodramen en schitterende koorbanken. *Begin links de wandeling door de kooromgang.*

★★ **Glas-in-loodramen** – De straalkapellen zijn versierd met 18 gebrandschilderde ramen van de uit Gascogne afkomstige Arnaud de Moles (1460-1520). Zie onder aan de ramen de huiselijke taferelen en de haast karikaturale menselijke figuren. De grote en zeer expressieve figuren, het rijke kleurenpalet, de grote glasfragmenten en de versiering, die een bijzondere combinatie vormt tussen antieke (medaillons, accoladebogen) en flamboyant-gotische elementen (nisgewelf), maken de glas-in-loodramen van de Sainte-Marie tot een absoluut hoogtepunt van de brandschilderkunst uit de vroege 16de eeuw. De indeling van de onderwerpen is illustratief voor de toen heersende theologische opvatting dat er een overeenstemming bestaat tussen het Oude Testament, het Nieuwe Testament en zelfs de heidense wereld, getuige de voorstelling van de sibillen.

★★★ **Koorbanken** – ☎ 06 30 41 19 38 - ♿ - juli-aug.: 9.30-19.00 u; rest v.h. jaar: 9.30-12.00, 14.30-17.30, vr-zo 9.30-12.00, 14.00-18.00 u - rondleidingen mogelijk (40 min.) - € 2 (tot 13 jaar gratis).

Dit reusachtige meesterwerk vergde meer dan vijftig jaar arbeid (1500-1552). De 113 eikenhouten koorbanken, met een flamboyant-gotisch baldakijn boven de hoogste 69 plaatsen, zijn versierd met houtsnijwerk waarin meer dan 1500 figuren zijn verwerkt. Het gemeenschappelijke thema vertoont hetzelfde parallelisme als de glas-in-loodramen: bijbelse, wereldse, mythologische en legendarische motieven lopen er door elkaar heen.

De beelden die deel uitmaakten van het in de 19de eeuw afgebroken oksaal, bekronen nu het retabel (1609) dat het koor aan de kant van de apsis afsluit. Zie in het bijzonder de voorstelling van de vier evangelisten aan tafel.

Musée du Trésor de la Cathédrale

Pl. Salinis - ☎ 05 62 05 22 89 - ♿ - juli-aug.: 10.00-13.00, 14.00-18.00 u; rest v.h. jaar: op verzoek vooraf - rondleidingen op afspraak - € 2.

In de Tour d'Armagnac vormen fresco's, schilderijen, liturgische gewaden en voorwerpen samen de schat (*trésor*) van de kathedraal.

Préfecture (voormalig aartsbisschoppelijk paleis)

Aan de noordgevel van de kathedraal grenst het plein aan de Halle aux Herbes, waar op zaterdag de groente- en fruitmarkt plaatsvindt. De Préfecture is ondergebracht in het **voormalige aartsbisschoppelijk paleis** (1742-1775), dat een klassieke gevel heeft met hoge, gecanneleerde pilasters.

Place de la Libération

Dit plein vormt het levendige middelpunt van de bovenstad. Het plein wordt in het noordwesten begrensd door het stadhuis en de opgehoogde Allées d'Étigny, beide tussen 1751 en 1767 gebouwd door intendant d'Étigny. Het standbeeld van deze bestuurder, aan wie Auch een groot deel van zijn pracht dankt, prijkt boven aan de trap. De verstandige intendant van Gascogne, **Antoine Mégret, baron**

Auch en zijn weerspiegeling in de Gers

J.-M. Barrere/hemis.fr

d'Étigny, werd bekend doordat hij het kuuroord Bagnères-de-Luchon oprichtte. Op de hoek van de Rue Dessoles biedt een vakwerkhuis uit de 15de eeuw onderdak aan het **toeristenbureau**. Totdat d'Étigny de rondwegen om de stad liet aanleggen, was dit de belangrijkste straat van de bovenstad.

Loop opnieuw voor de kathedraal langs en steek de Place de la République over om ertegenover de Rue d'Espagne in te kunnen gaan.

Aan het einde van deze straat vormen twee oude huizen (*nrs. 20 en 22*) samen een schilderachtig beeld.

Ga linksaf de Rue de la Convention in.

Naar de Pousterles

Via de Rue de la Convention, geflankeerd door oude huizen, bereikt u de **Pousterles**, de nauwe trapstraatjes. In de middeleeuwen werd deze term gebruikt voor de '*poternes*' of sluippoortjes in de versterkte ommuring van de bovenstad.

Sla aan het einde van de straat linksaf en neem dan de trap om links bij de **Porte d'Arton** te komen, een oude stadspoort. De Rue Fabre-d'Églantine, waarlangs de oude gebouwen staan van een middelbare school (een voormalig jezuïetencollege uit 1545), leidt u weer terug naar de Place Salinis en de monumentale trap.

Musée des Jacobins

4 pl. Louis-Blanc - ☎ 05 62 05 74 79 - www.musee-jacobins.auch.fr - april-okt.: 10.00-12.00, 14.00-18.00 u; rest v.h. jaar: 14.00-17.00, weekend 10.00-12.00, 14.00-17.00 u - gesl. jan., 1 en 11 nov., 25 dec. - rondleidingen op afspraak (1.30 uur) - € 4 (tot 26 jaar gratis) - gratis 1ste za en zo v. d. maand.

De collecties van dit museum, dat is gevestigd in het voormalige Couvent des Jacobins, zijn verspreid over drie verdiepingen. Op de begane grond bevindt zich een rijke verzameling precolumbiaans aardewerk en een zestigtal polychrome beelden die gekleed zijn in bestikte gewaden, illustratief voor de sacrale kunst uit Peru, Chili en Mexico. Opvallend is ook de voorstelling van de *Mis van de Heilige Gregorius* (1539), vervaardigd in een mozaïek van veren. De zalen met 18de-eeuwse kunst zijn gevuld met schilderijen en kunstvoorwerpen. In het

souterrain omvat de Gallo-Romeinse collectie onder andere een reeks uitzonderlijke vroegchristelijke fresco's, ontdekt in een landhuis op 9 km van Auch. De middeleeuwse kunst wordt vertegenwoordigd door zowel een liggend beeld van kardinaal Jean d'Armagnac als door kapitelen en zuilen uit het voormalige franciscanenklooster in Auch. Op de eerste verdieping ziet u beeldhouwwerk van de plaatselijke kunstenaar Antonin Carlès. Ook krijgt u hier een beeld van de plaatselijke folklore: meubilair, faience, religieuze beeldjes en klederdracht.

In de omgeving Regiokaart (blz. 136-137)

Pavie C2

 5 km naar het zuiden via de N21.

Deze bastide werd in 1281 gesticht op de plek van een Gallo-Romeins stadje. Er zijn enkele restanten van de onregelmatige ommuring bewaard gebleven, waaronder een 14de-eeuwse wachttoren omsloten door een huis. In de loodrechte straten, die samen vierkanten vormen, staan soms mooie oude vakwerkhuisen (*Rue d'Étigny* en *Rue de la Guérite*). De kerk uit de 13de eeuw, gerestaureerd in de 19de eeuw, heeft haar 14de-eeuwse vierkante klokkentoren bewaard. Een oude gotische brug met drie bogen overspant op melancholieke wijze de Gers.

Montaut-les-Créneaux C2

 10 km naar het noordoosten via de N21 en de D272.

Dit vestingstadje is gebouwd rondom een kasteel en bezit mooie uitgekraagde vakwerkhuisen. Andere opvallende bezienswaardigheden zijn een 12de-eeuwse benedictijnenkerk, gewijd aan de H. Michaël, en een poortgebouw met een gewelfde passage en een valhek.

Rondritten Regiokaart (blz. 136-137)

ROUTE VAN DE BASTIDES EN DE VESTINGSTEDEN

 Deze bewegwijzerde route is ongeveer honderd kilometer lang – ga uit van 2 tot 3 uur. Verlaat Auch in het westen via de N124 richting Mont-de-Marsan. Sla na 5 km linksaf op de D943, en volg dan de bordjes 'Route des bastides et des castelnaux'.

IN HET HART VAN DE GASCOGNE

 Rondrit van 75 km, aangegeven in groen op de regiokaart (blz. 136-137) – ga uit van ongeveer 1.30 uur. Verlaat Auch in het noorden via de N21 richting Agen. Ga na 8,5 km, bij het uitrijden van Preignan, linksaf op de D272. Eenmaal voorbij Roquelaure, dat u links achter u laat, rijdt u verder via de D148 over de bergkam. Sla ten slotte linksaf naar Peyrusse-Massas.

Jardin Carnivore in Peyrusse-Massas C1

Empouchon - ☎ 05 62 65 52 48 - www.natureetpaysages.fr - ♿ - half juli-half aug.: 14.00-19.00 u - gesl. za, zo - rondleidingen mogelijk (35 min.) - € 7 (tot 12 jaar € 6).

 Met 550 soorten is dit een van de grootste verzamelingen vleesetende planten in de wereld. Na de vertoning van een documentaire (10 min.) kunnen bezoekers voorzien van een audiogids de plantentuin bezichtigen. Te midden van de moerassen met veelzeggende namen maakt u kennis met de hier aanwezige planten. Daaronder is de zogeheten 'venusvliegenvanger', die de insecten oppeuzelt die het met haar lange, kleverige wimperharen heeft weten te vangen.

Het bezoek gaat verder in de boomkwekerij (verkoopplek) en sluit af met de nationale collectie die laat zien wat er gebeurt met oudere vleesetende planten. *Neem weer de D148 en sla direct na Mérens linksaf op eerst de D518 en dan op de D103.* De weg doorkruist een uitnodigend, glooiend landschap en biedt een mooi uitzicht op Lavardens en het daarboven uittorende kasteel.

Lavardens C1

Dit pittoreske middeleeuwse stadje ligt aan de voet van een kasteel en staat te boek als Frankrijks mooiste dorp. Een wandeling door de *carrelots* (steegjes) leidt u langs de resten van de ommuring en de vierkante torens die vroeger deel uitmaakten van de stadswal.

Kasteel – ☎ 05 62 58 10 61 - www.chateaulavardens.com - juli-aug.: 10.00-19.00 u; april-juni en sept.-okt.: 10.30-12.30, 14.00-18.00 u; rest v.h. jaar: 10.30-12.30, 14.00-17.00, za, zo, feestd. 10.30-12.30, 14.00-18.00 u - gesl. begin jan.-half maart, 25 dec. - rondleidingen op afspraak (1.30 uur) - € 5/7 (verschilt per expositie). Dit imposante afgetopte gebouw, dat nu lijkt te worden bekroond door de kerktoeren, is de voormalige residentie van de graven van Armagnac: het werd gesloopt in opdracht van Karel VII en diende als fundament voor het **kasteel** dat werd gebouwd door de familie Roquelaure in de 17de eeuw. De herbouw werd veelvuldig onderbroken en is nooit voltooid. Het indrukwekkende complex met zijn dubbele kruisvensters strekt zich met veel bravoure uit naar het westen, waar de façade is voorzien van vierkante hoektorentjes op trompen die boven het toegangsweggetje uitsteken. Een in de rots uitgehakte trap leidt naar de grote overwelfde zalen waar de tijdelijke tentoonstellingen plaatsvinden. Het merendeel bezit een mooie **vloer** van roze baksteen en natuursteen met wisselende geometrische motieven. De bovenste verdieping biedt een weids **uitzicht** op de omringende heuvels.

Het dorp is ieder jaar in september het toneel van een internationale wedstrijd voor vogelverschrikkers.

Ga verder in westelijke richting op de D103 en kruis de D930.

Jegun B1

Dit op een rotskam uitgestrekte dorp viel vroeger onder het gezag van de kerk en maakte deel uit van een bastide waarvan het grondplan met parallelle huizenblokken nog altijd zichtbaar is. Aan de hoofdstraat staan de voormalige markthal en een paar oude huizen, waaronder een mooi vakwerkhuis.

Aan de oostkant van het dorp, op een terras boven het dal van de Loustère, bevindt zich de Église Sainte-Candide, een voormalige kapittelkerk uit het einde van de 13de eeuw met massieve steunberen.

Rijd nog verder in westelijke richting via de D103.

Vic-Fezensac B1

📍 22 pl. Julie-St-Avit - 32190 Vic-Fezensac - ☎ 05 62 06 34 90 - www.vic-fezensac.com - 9.00-12.00, 14.00-18.00, za 9.00-12.00, 14.00-17.00, zo 10.00-12.00 u (gesl. zo sept.-juni) - gesl. feestd.

In dit dorpje in de Bas-Armagnac heerst een drukte van belang tijdens de markten, de feria's en het festival Tempo Latino (zie het 'Adresboekje' blz. 148). Voor de arena is een standbeeld opgericht ter ere van de uit Cádiz afkomstige matador Francisco Ruiz Miguel.

De Église Saint-Pierre heeft een achthoekige klokkentoren met lichtkoepel en een romaanse apsis met een halfkoepelgewelf. In de zuidelijke apsiskapel zijn nog overblijfselen van fresco's uit de 15de eeuw te zien. Links van de ingang staat een 18de-eeuwse witmarmeren doopvont, voorzien van een sierlijk ge-

Vertaling	Marian van der Ster, Frans Lueb, Marieke van Ommeren en Willemien Werkman
Eindredactie	Frans van der Heijden
Opmaak	Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Shutterstock/Anibal Trejo
Oorspronkelijke titel	Pyrénées Toulouse Gers
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgevers	Philippe Orain (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Eindredactie	Matilde Miñón Marquina, Catherine Girard
Redactie	Luc Decoudin, Anne Duquénoy, Sophie Fréret, Serge Guillot, Irène Lainey, Alice Lay, Florent Leclercq, Emmanuelle Maisonneuve, Laurence Michel, Matilde Miñón
Grafisch ontwerp	Christelle Le Déan
Omslagontwerp	Keppie&Keppie, Varsenare
Cartografie	Thierry Lemasson, Florica Paizs, Denis Rasse
Met dank aan	Didier Broussard, Isabelle Foucault, Maria Gaspar Mélissa Butelli (Office du Tourisme de Toulouse), Mado Goncalves (Agence de Développement Touristique d'Ariège Pyrénées), Nathalie Lacomme (CDT de Haute-Garonne), Raphaëlle Lequai (Comité Départemental du Tourisme et des Loisirs du Gers en Gascogne)

© Michelin

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2017

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Groene Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

De Groene Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo bv
Papiermolen 14-24
NL-3994 DK Houten
degroenereisgids@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2017/45/70 - NUR 512
ISBN 978 94 014 3945 9

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.